

ԹՅՈՒՆ Զ ՊԻՐ ԿԻՆՆՆԷ ԹԱԿՍԻՄ ԵՄ ՕԼՈՒՆԵՄՈՒՇ ՏՈՒՐ
 ԻՆ ՎՈՒ ՏԻՐԱԿՆԻ ԽԶԳ ՎԷ ՄԱՀԱԿԱՆ
 ԱԿԷՐ ՄԻԼԷՆ ԿՆԱՐ ՀԻՔԵՍՅԷ ԽԵՑՈՐԺ ՃԻՐԽԷ
 ԹԱԳՍԻՎ ՕՐՈՆՈՒԱԿ , ՀԷՐ ԻՐԱՆՆԻ ՔԻ-
 ԹԱՀԱՃՐԱՐ ԽԱՆՔՆԱՄ , ՔԵՐՐԻՆ ԱԿԱ-
 ՆՃՆԱՄ ՊԱՐԿՆԵՐԻՄ ՎԷ ՂԱԳՔԷԹ ՄԱՍԹՐԸ-
 ՃՐԱՐ ՄԱՐԻՖԷԹԻ ԻԷ ԱԿՏԵՐ ՀԻՐԻ
 ԱԿԻՐԷ ԿԷՂԵՔ ԱՃՃԻՆԷՆ ՆԱԽԹՐՐՈՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Պու. կիւնլէրտէ, բաթրիգ հազրէթ-
լէրի ալէյհինտէ, պիր թագըմ լաեդգ-
բըլաբըրըլար վէ իթիթիւրալար կէզ-
մէնէ պաշլամըլ տըր, չէօյլէ քի, կիւն-
ալրի, իմզաբըլ օլարագ, Մայր եկե-
ղեցի զանձանկարքնտան պիրինին
տէրունինտէ պիր մէթուպ պըրագա-
րագ, միւլաթիւյհ հազրէթլէրինին,
ախլէագ պօղուգլուղունտ տալիր պիր
մէթուպուղունտ սուրէթինի պիրտիր-
միւլ իմիւլ, վէ լուսնիւտ սագըն Ս.
Պատարագ թագ տիս իթմէնէսին, եօգ-
աւ սէնի սեղանտան տաղը ալըըը
տէյի թէհտիտ իթմիւլ իմիւլ:

Պէօյլէ պիր էտէպսիզէ մէթուպ
պըրագըլըլ օլմաթ իհիթիւրալտէն տիր,
նաթըլ քի, չօգ տէֆա, չօգ զաթլարա,
չօգ լա տատմար, էօյլէ իմզաբըլ մէթ-
թուպ կէօնտէրէթ քօրգու վերմէլէ-
րի վէ հազարէթ իթմէլէրի առէթտէն
տիր, լաքին, պէօյլէ չէյլէր, իթիթիւր
վէ հազարէթ օլունտն զաթլարըն գատը
ու հայսիթլէրինի էքսիլթմէյիպ, իւ-
լա արթըրըլ, պունտան նէ չըգար,
պէօյլէ չէյլէր մէրալիք վէ իւլիւզար-
լըզ տէյիլ տիր, քիմնէ պէօյլէ չէյլէրի
պէյնիպ կիւնմէլի, իլլա աեղպլա-
մալը վէ էսէթ իյլէմիլ տիր:

Զաթմէն բաթրիգ հազրէթլէրի ա-
լէյհինտէ, պիր թագըմ էհալի թա-
րաթնտան, սիթէմէր վէ թէչէքէի-
լէր իշիտիլմէկէ, վէ տէյիթիւրմէքլիք
նիյէթլէրի կէօրիւմէկէ պաշլամըլ տըր,
չիւնքի, միւլէթիլմիլտէ իսոյ վէ առէթ
օլմուլ տուր, եէնիտէն եէնի բաթրիգ
կէլմէլի տիր, միւլէթ հէր իյիլէկի վէ
հէր ֆէտաքեարլըլը, վէ հէր աքլ ու
տիրալթ վէ իշիւզարլըլը բաթրիգ-
տէն պէլմէլի տիր, վէ հէր քէսին
կիւնհէր բաթրիգ օլան չէքմէլի տիր,
չիւնքի բաթրիգ տիմէք միլլէթ վէքի-
լի տիմէք տէյիլ մի տիր եւ, հայի-
լէ էօյլէ օլմալը տըր, հիւ պիր առամ-
տա, հիւ պիր մէնիստէ, վէ թէքմիլ
միլլէթտէ գուսուր օլմալը, հէր գու-
սուր բաթրիգ իւլէրինտէ թէրաքըլմ
իլլէմէլի տիր, վէյհաթըլ, հէր բաթ-
րիգ ուլապնա իլէ կէլմէլի, վէ ի խաչ
հաւ զաւ իլէ չըգմալը տըր, պու սէօյ-
լէտիլիլմիլ միւլահալա վէ մասալ օլ-
մաեղպ, իլլա տէօրթ եիւզ սէնէլիք
մուստտագ պիր թարիս տիր:

ԼՕՆԵՐՍՆԸ ՍԷՖԻԼԼԵՐԻ

ՅԱՍԼԸ ԷՎՎԷԼ

Գ.

ՊՕՂՈՒՃՈՒԼԱՐ

(Մանգուլնին 2078 ինճի նիւսիս ինտէն
պաղըյի)

—Պէնտէիլ Էիլնէ սէօղիւմիւն սահլի-
պլիւմ, միսո իյիլթիւմ միսո իյիլթիւմ տիր,
տէր գօլմէլ Օղրան ապլա թէլալ կէօթէր-
մէյէրէ:

—Իյիլ Էմմա... տէր լօրտ Վալթիօրտ
բարալըլա, զանաղ իյինտէ տէպէլն-
մէլտէ օլան իշիւր էիլնտիլ կէօթ իշիլէրէ:

—Լաքին, պիր քիլըլէ, միւլաթուս պիւնտէ-
նիլ իլէ պիրլիւտէ պուրաեա կէլլիքլիլի
իսթիլտիլիլտէ, քիսուլէ իթիթիլմիլ սիւ-
ալ տէրաթր իթմիլիսինիլ, տէր գօլմ-
նէլ, հիւ հալտէ պու մաստիտէ պիր ախ-
ալ ինթիթիւմ քէօլսի օլմալը տըր պաշլա
ախիլիլ օլմալը, նաթըլ քի էվլէլիլտէն
քէնտույէ իսպէլ վիլմիլ իսթիլ:

Պու. հիւնէթմաւա պիւտ չէհիլիլ պիր ա-
ռամ գօլմէլ տօղրու կիտիլ:

—Ելէ տիր օ, նէ վար տըր, տէյի գօ-

Միւրաթըլը բաթրիգ հազրէթլէ-
րինի թապահուպ իթմէք, վէ լէքէյի
խէթա վէ թագսիւրաթտան տիր տիր
տիմէք տէյիլ տիր, հէր քէստէն զիւ-
եատէ վէ էվլէլ միւլաթիւյհին գու-
սուրաթըն պիլ կէօրմիւլ վէ խապէր
վիրմիլիլ տիր, վէ պու կիւն տախիլ ալ-
նի էիլքեարաթաթըլ, հալ պու քի իքի
իւլ սէնէ էվլէլ պիլլէ, օլ պապտէ գաթ-
չը սէօլլէնէնլէր, պու կիւն պիլլտէն
զիեատէ իլէրու կէչմէքտէ, վէ պիլլիմ
կիւլմէմիլ տալէթ իթմէքտէ տիրլէր,
միւրաթըլը անձագ շունու անլաթ-
աթըլագ տըր քի, էկէր մուլաթ սու-
րէթտէ նիլէթ բաթրիլի չըլարմագ ի-
սէ, միլլէթմէ գաթար վիրիլիլ իսթի-
ֆաթ իսթիլիլմէլի տիր, էօյլէ իթիթի-
րալարա վէ հազարէթլէրէ միւրաթա-
աթ օլունմագ ճալիլ տէյիլ տիր:

Պիլ չիմտի, պու պապտէ պիլ թա-
րաթ օլուպ, եալընըլ հադգանիլլէթի
սէօլլէմէքտէյիլ, վէ պէօլլէմէտէ տէ-
լամ իտէրիլ, լաքին, չօգ տէֆա սէօյ-
լէտիլիլմիլ կիպի թէքարէն սէօլլէրիլ
քի, գապահաթ եալընըլ իյտէ օլմալըպ
իլլա իյտէտէ վար տըր չըգըլտատա,
միլլէթտէ պուլունտան առամալըլը
պիլլէր օլտուգա, վէ քէօքլիլ իսլա-
հաթլարա էլ աթըլմաթըլագ, վէ սա-
հիհէն մէթմէպլէր ալըլըպտա եէնի-
տէն առամալար եէթիլտիրլիլմէթիլ,
իւրիլմէն տէյիլ եա, Պիլմագ հադ-
րէթլէրի պիլլէ կէլիլպտէ պիլլէ բաթ-
րիլ օլա, հիւ պիր չէյ հաթաթաեա-
րագ, պիր իքի սէնէ տէյիլմէլ բա-
պուսուլը գաշաճաղընտա, հիւ չիւ-
հէմիլ օլմալը:

ԱԳԱՊԵՆ ՎԻԹԱՐԱՆ

Բուսնուգտան թարաթըլագ եաղըլ-
աթըլընա կէօրէ, սայիր տէֆալար տա-
խի քէնտի զայրէթ վէ համիլթիլլէ,
թէչէքէլիլ աղիլմիլլէ թէքէրիլլէրինի
տալէթ իյլէմիլ օլան, վէ հէմէհիլմիլ-
տէն պուլունտն թալիլ էֆէնտիլաղան-
ճեան զայրէթ ու մարիթէթիլլէ, մէզ-
քիւր վարժարանա իհտա վէ իրալ օ-
լունմագ նիլթիլ մէմուհիսիլլէ, պիր
ֆըլը պլ իլէ պէչ պին առէտ տախի
ճէվիլթէտարիլլէն հիմմէթ օլունմագ-
տա օլտուղունտան, չիմտիտէն, պիր
իպրէթի ֆաղիլթիլլէմալ օլմագ իւզրէ
պէեան իտէրիլ:

Փանոսեան վարժարան չալիլտանըն-
տան Յալիլ էֆէնտիլ թիւրապեան,

պիր մատտէ հադգընտա, քէնտի իւ-
ֆիլթիլլէրինտէն պիրի իլէ պահաա կիրի-
չէրէք ալմըլ օլտուղու իքի առէտ մէ-
հիտիլլէրին, Ագապեան վարժարանա
իհտա իլլէտիլլէրինտէն, մա թէչէքէլիլ
վէ իթիթիլաթ, պէրալի թէչիլիլաթ ի-
լան իտիլ:

Շու. աթիլտէքի թէրմէմէ թարա-
թըլըլագ կէօնտէրիլմիլ օլուպ, տէրմի
թալէպ օլունտուղունտան, պիրիլթի-
լաթ տէրմիլէ միւսաթաթաթ իտէրիլ:

ԼԷՎԱՆԻ ԹԱԹՄՍ յունւ. 16/4
Անցեալները Սամաթիայէն Բերա
Անգլիական դեսպանատան ետեւը
Ասլան իողոցը իրաւադրուած Ագապ-
եան վարժարանին օրիորդները Բի-
տանիական երաժիշա Միւթեան նը-
պաստաւոր օրինակին նախելով՝ վեց ա-
միսէ ի վեր պարոն Բիտանիան ճար-
տար տեսչութեամբ «Միսիլայէն» Բի-
կամ միաբանական երգերուն մէջ ան-
դանդադրաբար կը վարժուին: Արդէն
այն աստիճան կատարելութեան հա-
սեր են, որ երեք կամ չորս շաբաթ մի-
ջողէն Բիտանիա հասարակութեան ե-
րաժշտական հանդէս մը պիտի ընծա-
յեն, որու մէջ հետեւի մեծահասակ
երաժշտական շարագործիւնը Անգ-
լիերէն լեզուաւ պիտի երգուի, և ինչ-
պէս որ ալ «Յոթ» Մաքըսպէլունտէն
պատուանուն Տես ի գալ դիւցազն յաղ-
թական» երգը հայերէն լեզուաւ պի-
տի երգուի: Պատճառ թիւս եղանակները
վերոյիշեալ Միւթեան Պարոններէն
ընտրուողները պիտի երգեն: Ներկայ
պարագայիս մէջ սկզբնաւորութեան
պատիւը մեր անխնշ Պ. Փանոսեան
պաշտօնակցին պատշաճ է, որ վար-
ժարանին գլխաւոր վէմն է:

Հայկայ սեաւ ակն աղջկանց ամե-
նայ յաջողութիւն կաթոգին կը մաղ-
թեմք, և վստահ եմք որ ինչպէս և
լսեցինք յաղթական դիւցազնուհիք
պիտի լինին գալիք երաժշտական հա-
դէսին մէջ:

Թարգմանեաց Վնիլիլիլլէն
մի շայ անդամ
Բիտանիական երաժիշտ Միւթեան

Մա թէչէսիլիլ պէեան իտէրիլ քի,
պու հաթիլա իւլ զաղէթա տահա թա-
թիլ իտիլմիլ տիր, պունլարտան պիրի
Օսմանլըմա Լաթայիլիլ Ասար իքի ալ

իլին, վէ տիլէրի Մամուլ քէլալիք ի-
քի ալ իլին, վէ իւլիւնիսիլ Հայրե-
նիք տէօրթ ալ իլին:

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Խարիճիլէ նաղըրը խալիլ Շէրիֆ
բաշա հազրէթլէրի, եարքնքի ճիւմա
իրթէսի կիւնիւ Պընտըլըտա քեալին
տէվլէթիւնէլէրինտէ էճնէպի սէֆիր-
լէրէ միւլէմէլ պիր զիեաթէթ վիրէ-
ճէլէր տիր:

—Բուս բաթրիլի հազրէթլէրի, կէ-
չէն չարչէնպիս կիւնիւ Պէյօղլունա կի-
տէրէք, Ալաթրիա սէֆիրի գօնթ լիւ-
տօլֆ ճէնապլէրինէ պիր վիլիթա միր-
տիքտէն սօնրա, Խունտան սէֆարէթի
սըրը քեաթիլիլ Մ. Գալէրի իլէ տախի
միւլաթաթ իլլէմիլ տիր:

—Տիւնքի կիւն չըգաթըլըն Լէվլըթ
Հէրըլտ զաղէթաթնտա օղունտուղու-
նա նէլարէն, Պապը ալիլ, Օսմանլը տէ-
եունաթըլըն պիրլէլիլթիլլէնէլլէն տա-
լիր սախիլէ թահիլարաթ նէլը իթմիլ
օլունտու իլլին, թայմըլ զաղէթաթնը
մուհաթէմէլէն չէքմէսին լօնտրատա-
քի մալահաթիլիլաթաթա պա թէլէկ-
րաթ էմր իլլէմիլ տիր:

—Եաթընտա Սէլանիլքա Օսմանլը
Լիսանլը իլէ օլարագ իքի զաղէթա չը-
գաթըլմաթըլ չէհիլ մէլքիւրտէն պիլ-
տիրիլմիլ տիր:

—Տէրաատէթ միւլապէլէթ իթ-
միլ օլտուղարըն պիլտիրտիլիլիլ ի-
քի նէֆէր Բիլիլիլ քէնսիլլէրի, Բուր-
պան պայրաթըն Մէքլէտէ կէլիլմէլ
իւզրէ էվլէլիլ կիւն Տէրաատէթ-
տէն եօլա չըգմըլար տըր:

—Խաղիլնէ թարաթընտան, էվլէ-
լիսի կիւն, Գալաթա պանդալարըն-
տան պիրիլիլտէն, 321,000 լիրա իս-
թիլըլագ իտիլմիլ օլտուղու Լէվլըթ
Հէրըլտա օղունտու լօնտրատ:

—Պու տէֆա իւսմէն թարաթըլագ
պիլտիրիլիլիլնէ նէլարէն, իլ պու չար-
չէնպիս կիւնիւ Գալաթաթա ֆիլիլքի-
լիսէսինտէ Մուլու. Գիրիլորըն ճէնաղէ-
սի հիւլիլմէլ թարաթընտան տօղուլ
հէթիմ հազրը պուլունտուգալը հալ-
տէ, թէլլիլ համէլիլաթ իքրա օլուն-
մուլ վէ պաշընա վուսուլմուլ օլմաթն-
տան գաթաթըն թաթը գըրըլըպ,
պէյնիլէ գան տօլմուլ օլտուղու վէ
միւլէլէսիլլէն վէֆաթ իլլէտիլլէ միւ-
մալիլլէլմա տօղուլ նէֆէր հէթիլլէր

գուլ գօլմէլ Օղրան, Բուսնուգտան պիր հա-
րէթլէլիլ սէօլլէլ իլէ սիւալ իտիլ:

—Էթիլ, տէր Բուսնուգտան, սարաթըլ օլան
տօրաթըլարըլա կիւլիլլէ չալըլմագտա ի-
քէն միւլթէլտիր օլմաթըլը հալտէ, հիւ
պիր չէյ եօլ տուր... Բէք հիւլիլ պիր չէյ
տիր, լաքին, ալըլըլ օլմաթըլըլըլտան...:

—Ելէ վար տըր, սէօլլէ, սէօլլէ:
—Ելէ օլմագ, իլլէմիլ պիլթալ:
—Ելէլլին, սէպէլպ:

—Բուս միւլաթըլըլ էթրաթըլըլըլ գու-
լաթաթըլ:

—Ելէ միւլաթալէթ, օլմաթ չէյ տիր:

—Էվլէթ, էվլէթ, իլլէ իւլք քիլիլտէն
զիեաթալ ապիլ, էվլէլիլ տէօրթ թարա-
թըլը մուհաթէլլէլ տըլըլ տըր, վէ պուն-
լըլըլ գուլմանտա իտէն տէ, Վիլլեամ իս-
միլտէ պիրի տիր...:

—Ահ, մէլան, տէյի պաղըրըլ լիւ-
րիս պու հիւնիլմանտա օլմաթա եաթընտա
պուլունտաթալ, տիմէք տիր քի չու ինզիլ-
րի պաթտան չըլաթըլընտա թէլիլ լօլտիւ-
րէմէլիլ, եարք ճար իւլիլիլտէլ պըրագ-
մըլըլ տըր, էօլլէ մի:

—Պէն մէրգուսնուլ, չըլըլ պիլլիլ կէօ-
ղիլլէմէլ մաշլիլիլտէն պիր իլլէլ թէֆ-
թիլ իլլէտիլ իլլէլ չիմտի իլլէլիլ իլլէլլէլ
պիր եօլ արամագտա տըրլար:

Լիւրիս իլէ քիլտիլ իլլէ իւլ նիլիլ ար-
գաթաթըլըլ, պու ֆէնա հալաթա իւլլէ-

չիւնմէ երէք, մէջքիւր Շըլէզվիկ Հօ-
լընթէյն էեալէ թիւնտէ ասքէր իգամէթ
իտիպ եէրէշմիշ օլմասը իլէ, Ալսթրիա
տէվլէթինէ պուրաւարը խօշ կէօրիւն-
մէմիշ, վէ Նաթօլէոն իսէ, Ալմանեա-
տաքի իքի պէօլիւք տէվլէթիւրին պիր
պիրէրի իլէ ըէգապէթէ տիւշմէ-
սինի հալլ իտիպ, պու ըէգապէթին ի-
լէրուտէ քէնտի մագսէտի զաթիւնէսի-
նէ եարաքը իտէճէկինի տիւշիւնմէսի,
վէ ֆիլվաքը, իքի սէնէ սօնրա, եանի,
1866 սէնէսինտէ Ալսթրիա վէ Բրու-
սիա տէվլէթիւրի Պօհէմիա թարլաւա-
րընտա գարըն է գարըն կէլէրէք, Բը-
րուսիա տէվլէթի, Նաթօլէոն մէմու-
լու օլմատըղը սուրէթտէ, ազպիր վա-
գըթ զարֆընտա, Ալսթրիա եր միւշ-
մէհալ իտիպ, ազտը սուրհա մէհպուր
իթմիշ տիր:

Բրուսիան զու տէրէճէտէ սիւ-
րաթիլէ իշ կէօրիւպ, Ալսթրիա եր պիւ-
թիւն պիւթիւն մաղլուպ իթմէսի, Նա-
թօլէոն հայրէթտէ պըրազմըշ, վէ միւ-
շարիլէյն էվրօպատա Ֆրանսան, պիրի-
նէի ասքէրի տէվլէթ օլմատըղըն
վէ Սաթօլա մուհարէպէսինի, Ֆրան-
սա օրտուլարընտա պիր պէօլիւք մէգէլ-
լէթ թիմէք օլտուղուհու անլամաղա
պաշաքըպ, Բրուսիա հէման իլանը
հօրպ օլունտա, պէլքի Պըրանտա եր
տաթի մաղլուպիւնէթէ Երիւշար իթմէսի
մէմուլ օլունտուղուհուտան, Բրուսիա-
եք տիրօմաթլըք իլէ ալտաթմազ թա-
րաֆընա կիթմիշ տիր:

(Պագըըն բազար իրթիսի)

ԱՐԵՎԱԿԱՆԱՅԻՆ ԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երբ պայծառ գիշերուան մէջ թշ-
քերնիս վեր վերցնեմք դէպի երկնից
կամարը և զգուշութեամբ գննեմք
զայն՝ կ'տեսնեմք հոն իրենց գիրքը
կանոնաւոր փոփոխութեանց մէջ ունե-
ցող խել մը որոշ մարմիններ, որոնք կը
շարժին երբեմն դէպ ի արեւելք, եր-
բեմն դէպ ի արեւմուտք, և երբեմն
ալ անշարժ դրից մէջ կեցած կ'թուին
Այս այլ և այլ մարմիններն կ'կոչուին
մոլորակք. այսինքն մոլորող կամ թա-
փառող աստեղք, քանզի իրենց տե-
ղափոխութիւններով կ'տարբերին միւս
անհամար երկնային մարմիններէն, ո-
րոնք բնականաւ կամ հաստատուն ա-
ստեղք կ'կոչուին: Այս մոլորակեայ գըն-
տերու երեսուն և երեք տեսնուած և
գիտցուած են մինչև ցարգ. որոց քը-
սան և ինը գրեթէ անտեսանելի են
յոկ աչաց, Այս մարմնաց շարժմունքն
և իրարու հետ ունեցած յարաբերու-
թիւնքը շատ զգուշութեամբ քննեցին
աստեղագիտք, և սա ճշմարիտ եզրա-
կացութեանը եկան թէ՛ ամենքը կա-
նոնաւորապէս կ'շարժին և կ'թաւալին
արեգական շուրջը, զայն իրենց շարժ-
մանց կեդրոն ունենալով՝ և երկրիս ու
այլ գննադոտ արեանեակք կոչուած
աստղագոյն գունտերու հետ ի միա-
սին մեծ և ներդաշնակաւոր դրութիւն
մը կ'կազմեն: Ահա մոլորակեայ մար-
միններու այս հաւաքումը՝ ընդհանուր
կերպով Արեգականային դրութիւն կը
կոչուի:

Ներկայիս՝ յիշեալ հիւսնալի դրու-
թեան, այն կեդրոնական մարմնոյն այ-
սինքն արեգական վրայ համառօտ տե-
ղեկութիւն մը պիտի տամք արդոյ ըն-
թերցասիրաց՝ որն որ ամեն միւս մոլոր-
ակայց լոյս և սաքսութիւն տուողն ըլ-
լալէն զատ, անոնց այլ և այլ ու իրար
մէ տարբեր շարժմունքն ևս կառաւա-
րոյն է: Արեգակն է պատճառ. բու-
սական կենաց՝ այլ և այլ եղանակնե-

րու փոփոխութեանց՝ մարգագետին-
ներու գեղեցիկ գունաւորութեանց ու
գալարութեանց: Անոր ճառագայթ-
ներն պատճառ են երկրիս մակերևոյ-
թին վրայ և անկէ վեր եղած մթնոլոր-
տին մէջ գոյացած կերպ կերպ երևոյթ-
ներու: Հոգիւրն ու հոգմերն անոնցմով
կ'ծնին, ու ծովու և ովկիանոսի ջրերն
այն ջերմ ճառագայթներու ներգոր-
ծութեամբ է որ կ'շոգիանան և վերը
ամպեր կ'ձևանան, ու նորէն անձրեւի
կաթիլներու փոխուած յերկիր կ'գառ-
նան զայն ոռոգելու՝ անոր մէջ ջրոյ
աղբիւրներ, առուներ, գետեր պատ-
րաստելու՝ կենք պահելու՝ և երկիրը
արգասաւոր ընելու:

Արեգակը յիշեալ երկնային մար-
միններու դասակարգութեանը մէջ ա-
մենէն սքանչելին ու մեծամարմինն է,
որուն ամբաւ տարածութիւնը մարդ-
կային մտաց հասողութեանն և տե-
սութեանն ծածկուած չէ: Անոր տրա-
մագիծը 889,000 մղոնի չափ է. հետե-
ւագէտ երկրիս մեծութեամբ մէկ մի-
լիոն չորս հարիւր հազար հատ աշ-
խարհքներ երեւակայելով անոր մե-
ծութիւնը կրնամք հասկնալ, եթէ ա-
րեգակը դատարկ գունտ մը սեպուի
իր բոլորտիքը պատող լուսաւոր մթն-
ոլորտին լիպիլումը ներս ընդունելու
յարմարած հազար ծակտիքներով և
երկրիս մեծութեամբ ուրիշ գունտ մը
դնեմք երեւակայութեամբ անոր կեդ-
րոնին մէջ մեր լուսնին չափ արեան-
եակով մը այն նոյն հեռաւորութեան
մէջ, որչափ որ է լուսնոյ հեռաւորու-
թիւնը աշխարհէս՝ գնտին ներքին կող-
մը պայծառ և չքեղ տիեզերքի մը պէս
պիտի երևնայ զայն դիտող աչաց.
ճիշդ անանկ ինչպէս որ հիմայ համայն
տիեզերքը կերևի աստղաբաշխական
գիտութեան անձանթ յեղոյներու:
Լուսնոյ միջին հեռաւորութիւնը երկ-
րէս՝ երկու հարիւր քառասուն հազար
մղոն է. իւր պարունակութեան տրա-
մագիծն ալ չորս հարիւր ութսուն հա-
զար մղոն է. և սակայն եթէ արեգա-
կը երկրիս սահմանին մէջ դրուելու ըլ-
լայ՝ լուսնոյ բոլոր շրջապատը անցնե-
լէն զատ, ամեն ուղղութեամբ երկու
հարիւր հազար մղոն աւելի անդին պի-
տի տարածուի:

Ինչ ահագին և սքանչելի մարմին
որ է սա, և ինչ հիանալի զօրութիւն
է այն ամենակալ և ամենակարող զօ-
րութիւնը՝ որ անհուն պարագութեան
մէջ այսպիսի մարմին մը անոր ամբողջ
գրութեամբ հաստատելու և կանոնա-
ւոր ու միօրինակ ընթացքի մը մէջ
բռնել է: Եւ այն ատեն հազարաւոր և
միլիոնաւոր ուրիշ գրութիւններ ալ
նոյնչափ և նոյնքն աւելի մեծութեամբ
կը թաւալին և կը շարժին հոն առանց
մէկմէկ շփութեւ և իրարու արգելք
լինելու: Եւ լուի ու անձայն կը հըռ-
չակին՝ ամենիմաստ, ամենակալ և ա-
մենագոր արարչի մը գործքերն ըլլա-
նին:

Սաղմոսերգուն ասկէ երեք հազար
տարիէն աւելի առաջ անդամ մը մեր
ներկայ գիտողութեանց մէջ եղած ա-
տենը՝ հիւսնալի բաւ. «Տէր Տէր մեր՝
զի՛ սքանչելի է անուն քո՝ յամենայն
երկրի. . . յորձամ տեսից զերկիրն ըզ-
գործմ մասանց քոց. զլուսնն և զաս-
տեղս զորս գու հաստատեցեր»: Յայն-
ժամ ասացից. «Ո՛վ է մարգ՝ զի յիշես
զու գնա, կամ որդի մարդոյ թէ այց
առնես զու նմա»:

Արդարեւ եթէ բաղդատելու ըլլամք
զմարդն արարչութեան մէջ գոյացած

ուրիշ արարածներու հետ, նա՛ շատ
փոքր և շատ ալ բարձր էակ մըն է,
փոքրկութիւնը այն է, որ իրմէ դուրս
այնքան մեծ և սքանչելի արարածք և
գոյութիւնք կան, եթէ մեր աշխար-
հէն յոյժ մեծ և փառաւոր այնչափ
հաղարաւոր և միեռնաւոր աշխարհք-
ներ կան աչաց տեսանելի՝ բնական հե-
տեւութեամբ կրնամք մակաբերել, որ
մեր աշխարհի բնակիչներէն խիստ գե-
րագնաց էակներ ալ ըլլալու են անոնց
մէջ, բնութեան ամենիմաստ ճարտա-
րագետը որ մեր աշխարհի մէկ կաթիլ
ջուրն անգամ առանց բնակչի թողած
չէ՝ կրնամք երեւակայել որ բարձրե-
րը շարուած այն հիանալի գունդերը
դատարկութեան և ամայութեան հա-
մար ստեղծած ըլլայ: Ասկէ զատ՝ ե-
թէ բաղդատելու ըլլամք զմարդն՝ հա-
մայնից ամենակալ, ամենագոր, և ա-
մենիմաստ արարչին հետ՝ նա ինչ է.
ո՛չ ապաքէն աննշան փոքր հողեղէն
մը: Սակայն այսու ամենայնիւ չմը
կրնար ուրանալ անոր բարձրութիւնն
ալ, զի արարչին ներշնչութեամբ հո-
գեւորեալ է նա, բնականութեան
անմահ կարողութիւններովը զարգա-
րուած:

Այս արար Աստուած զմարդն ի
պատկեր իւր. ըստ պատկերի Աստու-
ծոյ արար զնա:

Մարդուն բարձրութեանը վրայ
քանի մը օգտակար խորհրդածու-
թիւններ ուրիշ պատեհութեամբ պիտի
ընեմ:

Խ. Հ. Ստեփան իւթիւնէան

Ս Խ Ա Լ Ա Յ Ո Յ

Որ ներկայ տարւոյս օրացոյցներուն սրխալ-
ները կուղչէ, պակասները կը լրացունէ,
և աւելորդները կ'մաքցուի:

ՅՕՐԻՆԵԱՆ, ՅԵՐԵՄԻԱ, ԲԱՀԱՆԱՅԻ

ԽԱՍԳԻՒՂԻ

Գ. Տարի

1873

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ռ. Յ. ԲԻՒՐԴՆԵԱՆ

ՅԱՌԱՋԱՐԱՆ

Մէկ քանի տարիներէ ի վեր թէ ե-
կեղեցական և թէ քաղաքական բաղ-
մաթիւ սխալներով տպեալ օրացոյցնե-
րուն վրիպակները սխալացոյցներու մի-
ջոցաւ հրատարակելինք, որոնք յիշա-
ւի մեր ազգին պատիւ չէր բերէր, մա-
նաւանդ այսպիսին ազգայնաց առջեւ:

Եւ ահա այս տարի ալ ներկայ 1873
թուականին օրացոյցներուն զանազան
սխալները տեսնելով, ոչ թէ անոնց
պակասութիւնը իրենց կրնային զօրնե-
լու մտօք, այլ սիրելի ազգիս դարձ-
եալ փոքր ծառայութիւն մի ընելու
նպատակաւ, պատշաճ համարեցայ
նոյն սխալները հրատարակել սխալա-
ցոյցիս միջոցաւ, որով օրացոյց դոր-
ծածող անձին սխալը և ուղիղը որոշե-
լու կարողանան, մանաւանդ Ս. Եկե-
ղեցւոյ մերոյ պաշտօնեայք քահանայք
և դպիրք իւրաքանչիւր աւուր երգե-
լի հողեւոր երգերը Ս. Եկեղեցւոյ մէջ
նախին սրբազան հարց բարեկարգու-
թեան համաձայն անխաղ երգելու
կարողանան, Հաստատութիւն խօսքերնիս
ընթերցողաց ուշադրութիւնը խնդրե-
լով:

Յայտնի է, որ մեր Ս. Եկեղեցւոյ
մէջ հողեւոր պաշտօնեայքները և քա-
հանայք և դպիրք ըստ աւուրց պատ-
շաճի զանազան շարականներ կը կար-
դան:

Եւ այս իւրաքանչիւր աւուր կար-
դացութեւ շարականներուն մէջ մասը
տօնացոյցը կ'իմացունէ նոյն աւուր կամ
տօնին համաձայն, և իւրաքանչիւր ե-

կեղեցի հարկաւ տօնացոյցներ ունին,
և քահանայք և դպիրք անոնց նայե-
լով անսխալ կը կարդան, ուստի հարկ
չը կայ տօնացոյցին յուցուցած շարա-
կանները օրացոյցներու մէջ նշանակել:

Բայց կան մաս մի ալ շարականներ,
զոր անկարող է տօնացոյցը իմացունել
իւրաքանչիւր տարւոյ տարեգիրն զա-
նազան ըլլալուն պատճառաւ, նոյն շա-
րականները ի վաղուց անտի օրէնք ե-
ղած է, որ օրացոյցը իմացունէ եկեղե-
ցականաց համար. որպիսիք են. ա-
պաշխարութեան, հանգստեան, և
մարտիրոսաց հարցերը, և կիրառէ ա-
ւուր Յարութեան համարձիները: Ո-
րոնք օրացոյցներուն մէջէն մեծ մա-
սամբ պակաս են:

Հիմայ աս երեք տարիներէ ի վեր
կտեսնամք, օրացոյցներու մէջ դիտուած
շարուած շատ մը շարական եր որ Ս.
Եկեղեցւոյ մէջ տօնացոյցը յայտ յան-
դիման կցուցունէ. և անոնք գրելը ե-
կեղեցականաց երեք օգուտ մը չունի,
մինակ թուղթ միտեւէ է, և օրացոյցը
ստուարացունել է, օրացոյցին պարտքը
այն շարականները գրել է, զոր տօնա-
ցոյցը անկարող է յուցանել:

Ուստի մեք սոյն սխալացոյցի միջո-
ցաւ կ'իմացունեմք այն շարականներուն
պակասութիւնը, զոր մինակ օրացոյցին
պարտքն է անպակաս և անթերի յու-
ցանել:

Եւ այս եկեղեցական բաղմաթիւ սը-
խալներէն ի զատ շատ մի իւր քաղա-
քական սխալներ կան գրուած որ հա-
սարակութեան շփոթութիւն կուտան,
և ազգիս պատիւ չեն բերէր:

Փառք այս անպատուութեանց և
շփոթութեանց պատճառ հանդիսացող
անձանց:

Երեմիա քահանայ Խասգիւղի

Պու Օրացոյց մէսէլէսի տախի միլլէ-
թիմիգաէ պիւլիւք պիր մէսէլէ օլտու,
օրացոյցնա իքի տիւրլու իհիթիւնաճ վար
տըր, պիրի բուհանի եանի քիլիսէճէ,
վէ տիկէրի տախի ճիւմանի եանի վագ-
թի վէ կիւնիւ պիլմէճէ:

Ճիւմանի ճիհէթլէ, պաղըսընտա
պաղը եանըլլար պուլունուր իմիշ,
պիւլիւք պիր չէյ սաբըլամազ, վէ օ-
ճիհէթլէ հէր քէս, լիսանը սայիրտէ
թապ իտիլէն արմանազարա տախի
միւրտաթ իտէպիլլիւ, հալ պու քի,
քիլիսէճէ էօյլէ տէլիլ տիր, հէր հալ-
տէ քիլիսէ իստաթմէլէրինէ, լաղըմ կէ-
լէն չէյլէրի, նօղթաղը նօղթասընտ
տօղլու կէօսթէրիւ պիր օրացոյց լա-
ղըմ տըր, վէ պու սխալացոյցտա կէօս-
թէրիլէն եանըլլար էօյլէ օլտուվարը
թագտիրտէ, սահիհէն հէմ աեղպ տըր,
վէ հէմտէ շահանը թէճսպիւֆ տիր:

Չիւտաթէ Էսէֆ իտէճէք եէրի շուրա-
սը տըր քի Արթ. Տէր երեմիա հայրն
գրիթիգաեա ալտըղը օրացոյցարտան
պիրի իրուսաղէմ վանքը կիպի բուհա-
նի պիր եէրտէ թագ իտիլլիպ, վէ տի-
կէրի տախի Սրբազան պատրիարք Հայր
հաղըթլէրինին էմիլլէ պաթըլմըշ տըր:
Եւ Բաթիլիգիսանէ, քիլիսէճէ ճի-
հէթլէր իլին եանըլլաղը պիր օրացոյց
չըգարմալը տըր, վէ եախտ միւմաթի-
լէյն Տէր երեմիա հայրա միւրտաթաթ
իլլէմէլի տիր:

Խմտի, հէր օրացոյց այսինքն, վէ ա-
լէլիսուսուս քիլիսէ իստաթմէլէրինին
պիրէրտէ սխալացոյց արմալարընը միւ-
նասիպ կէօրիւրիւք:

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԻՔԻ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Գալթատա բէնճէլմիլի բողարընտա

Ն. 20 Խոսի խանընտա